

El llenguatge

La sala de rebre

№ III / 1986

La vacil·lació entre la preposició simple per i la composta per a es manifesta continuament. Es ben sabut que Joan Coromines, en el seu dens estudi sobre aquestes preposicions (Lleures i converses d'un filòleg) acaba considerant correcte en tots els casos l'ús de la preposició per davant un infinitiu, encara que ell mateix, naturalment, no s'està de recórrer-hi a la preposició composta per a en aquells casos en què considera que hi escau plenament: "...és decisiva l'orfandat en què romangué el mot llatí per a dir «despertar». El professor que cerca matèria per a ampliar les seves classes sobre gramàtica... La seva doctrina, doncs, es podria resumir en aquests termes: si bé sempre és lícit de recórrer a per davant un infinitiu, cal no renunciar a per a en tots aquells casos que ens apareguin ben clars.

Però el que és realment sorprenent quant a l'ús d'aquests termes prepositius davant un infinitiu és que, en les vacil·lacions entre per i per a no es pensi que, en molts casos —no pas en tots, és cert— la solució en realitat més adequada no està en cap d'aquestes dues preposicions sinó, simplement, en la preposició de. Recordem aquell antic sàinet en què era qüestió d'una sala de rebre, que algú interpretava, amb temença i recel, de rebre garrotades, però que en realitat es tractava, més civilitzadament, de rebre visites. Era, en tot cas, la sala de rebre, expressió resolta ben naturalment amb la preposició de, i que potser avui suscitaria més d'una vacil·lació: «sala per rebre» o «sala per a rebre»?

Convé recordar, per tant, considerant la reducció indeguda que hom fa avui de l'ús de la preposició de quan s'expressa desproveït d'espontaneïtat, que aquesta preposició serveix per a formar termes "atributius" —és a dir, complements de nom— que expressen una gran varietat de relacions, entre elles la destinació. Quan aquest terme atributiu és format per un infinitiu, sol indicar allò a què es destina habitualment o específicament una cosa: canó de posar agulles (BCLC, «agullar»), cullereta de prendre café, camiss de dormir, tisores de podar, màquina d'escriure, màquina de cosir, agulla d'estendre la roba, canya de pescar, roba de mudar, etc., són frases consagrades per l'ús, i per això ens resulten familiars. Però la solució és igualment vàlida en tots els altres casos anàlegs, encara que es refereixin a idees o conceptes nous: un aparell de desintegrar la matèria.

Albert Jané